Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СОВРАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 18 ноябрь, 1978 шу. ● № 138 (5958). ● Мах 2 кепиг.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ—ТОЛАМИЙ ЛАРД!

ШЕРА ПЛАНАЛ СОВГIА

Нттлагlча пятилетка хьалхарча ххаьв шера план ханал хьалха кхоачашъяра, укг шера йиьлагlча кварталла ханал тIехкхоачаш а еп, диьлагlча шера толаме кхьъегар духа лард йоллара. «Грозненфть» производственни объединенен ГI. Ахрнева цIерагIча Пазрановски «Электроинструмент» заводен коллективнца дIадолдан тIулакх тIоаттIа рыьза тхина хьаллаца бола Вознесенски газ чакхйоачача завода болхлой дог тIоздоахь кхьъегама толамаш доахаш ба. Валови продукци арахецара итт бетта план 106,7 процент кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIаьчул совгIа цо арахийдар 506 эзар сома маьха тайп-тайнара продукци. Цу даькъе паччахьалкхен планал совгIа даьккхад 44,8 эзар тонн газони бензин, 52,2 миллион кубически метр газ. Уж толамаш кхы тIе а тоадеш укг бетта кхьъхьийчача завода коллективо хIаналехьа кхоачашъяьй валови продукци арахецарен газ эийчъярен цхьайтта бетта план, Хlаьта хIаналехьа газовн бензин арахецара шера план тIехкхоачаш а яь, заданеел совгIа арахийдад 12,3 эзар тонн бензин.

Ер ер доладелча денз планал совгIа маьхала яьккха товарш продукци 217 эзар сом мах болдин я. Арахецача продуцеча дIабода мах лохбарах, планал совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги, кхьйола материаллаш кхоярах дуьхьал дIабахача итт бетта заданеел совгIа паччахьалкхенна бав пайда 496 эзар сом да. Кхьхьгма овсарле лаьхъяра задани 6,9 процент тIехкхоачашъяьй.

Социалистически яхьх хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба Баркинхоев Махьмада Бапира, Чурков Владимир Ивановича, Богданов Александр Михайловича кулгалдеча комбинированни установка, товарно - бедала участка, компрессорне болхлой.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ГIИШЛОНХОЙ ДОШ

Къьстта дика къьхьег укг шера город Аргуне цхьана хургIоьла хозяйственно - мебельни тика хьалъеш болча ПМК-5 ГIишлонхойн. Шоаш тIаийца декхарш тIехкхоачашдеш ба уж. Иттг бетта план а ханал дуккха хьалха кхоачашъяьй цар. Тина хьалъеш болча ГIишлонхойца доош деннад из объект укг шера декабрь бетта эксплуатацие дIаяьд. Шоай дош диззаш кхоачашду цар.

Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа норматш 120 процент кхоачашъеш ба. Уггара каменщик Азиев Мусса, штукатураш Алиева Займат, Тайсаева Тамара, комплексни бригада бригадир Азиев Гиланн, ккы дуккхабаран а.

С.-С. САЙДОВ.

Пятилетка кхоалагIча шера планн тIаийца декхарашн хиналх хьалха кхоачашде аьхна яьржача яхьа юкъе а яха доккхий толамаш доахаш хьайоагIа Старо-Юртовски птицефабрика коллективн. Уггара шера итт бетта план хаьчаг дикна хьалха а дерригача хьокхамашта а кхоачашъяьй цо. Иштта, паччахьалкхенна планал совгIа даьккхад 44,8 эзар тонн газони бензин, 52,2 миллион кубически метр газ. Уж толамаш кхы тIе а тоадеш укг бетта кхьъхьийчача завода коллективо хIаналехьа кхоачашъяьй валови продукци арахецарен газ хийчъярен цхьайтта бетта план, Хlаьта хIаналехьа газовн бензин арахецара шера план тIехкхоачаш а яь, заданеел совгIа арахийдад 12,3 эзар тонн бензин.

Ер ер доладелча денз планал совгIа маьхала яьккха товарш продукци 217 эзар сом мах болдин я. Арахецача продуцеча дIабода мах лохбарах, планал совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги, кхьйола материаллаш кхоярах дуьхьал дIабахача итт бетта заданеел совгIа паччахьалкхенна бав пайда 496 эзар сом да. Кхьхьгма овсарле лаьхъяра задани 6,9 процент тIехкхоачашъяьй.

Социалистически яхьх хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба Баркинхоев Махьмада Бапира, Чурков Владимир Ивановича, Богданов Александр Михайловича кулгалдеча комбинированни установка, товарно - бедала участка, компрессорне болхлой.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ОСЕМЕНЕНИ ЕШ БА

«Малгобекский» совхозе ше Iунал деча жерчаьнта осеменени еш ва Социалистически кхьъхьегама Турпал жа Iу Бахмадов Мади. Укг бетта из лоарХIаме кампани чахIоьаькхе, бIаьстан юхьс дав Iаьхарган ушахIена хургда.

Пятилетка хьалъ шера планн укг шера сентябрь бетта кхоачашъяь яьнна пIичнца Д. Дулаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАЬД

«Шалинский» совхозе чоттаьдь кхоабан деррига 4100 бежани 6700 тIаьхтеи я. Царна зоотехнически бонъонаша дIадеххача тайпара Iунал деш хьаболгIа хьайбан лелдерашъ. Цудухьа дIабаьхана итт бетта шера планал совгIа 8 тонн йолаш паччахьалкхенга 928 тонн дулах дехкар оаха.

КПССе ЦК июльсан Пленумна решенешта тIулакхдаьд жоп дала вIашIтехьдаьлар массане а айденнача хьинар ца къьхьегандаьь. Къьхьегаш бедгалбаьхьа безам ба са яьржача социалистически яхьх хьалха латта скотинкан. Уж ба ветераншъ Тасуева Марьям, Абдулкадырова МархIа. Рационах хIара бежана лаьрхIа 40 килограмм жоп, 2,5 килограмм ча, 2 килограмм концентраш а душ, оттаьлча ханал тIехьа ца буьйлаш хьеж уж хьайбашна. Цудухьа дийнахьн бусн цар кхоабеча хIара бежана юкъера лаьрхIаьчА 610 грамм дулх тIаьхет, план 500 йолча, Толаншъ дахарад совгIа, цар шоай йокхъа опыт говзалн йовзийт кьонача хьайбан лелдерашта Эльдерханова Райсанен Мемедова Тайзанен. Цар хьокхамашъ а дац лоха. Хlара бежана тIаьхтеи доза1 580 граммага кхоач.

Иштта толаманц доахачарца ба хьалхарч лелеераш Лощинин Леонид, Шишкина Нина, Орлова Елена. Цхьаькъда, хьанхарч лелеераш юкъе цахаьдаш цхьаькха лаьрхIа коммунист Орлова Елена. Цо кхоабаьчА хIара хурска дийнахьн буси 525 грамм дулх тIаьхет, план 450 грамм мара йоаьдеча. Еленаг хьинар белгалдаьдкхад республикански Сийлен улга тIа яккхарца. Цунца нийсбаьла гIирташ иштта овсаре кхьъег цун новкъосташа а.

Хьайбашта лерттIа Iунал дара дика гIо ду бIу ца къьжабеш доаьхар хьагIаьхкхьчаьа трактористаша Абубакаров Имрана, Яшуркаев Iарбе, Титаев Султана.

Iан замалахьа йоаьнца хьайбай продукци лаьгI ца алийтара эша Iаьлаш яьй. Цкъа-дале, дIадахача шера хиннца кхоачамбоаьцараш дIа а доахаш дика тоаьлй фермаьй помещенеш. Шийла хургIоьацаш кораша пленна техай, наIарашъ тоаьлй, ладар чуурхардоаьаш тхов нийсбаьл, вIашIтехьдаьлхьад хьайбашта эшарг дола дIайкха хий, площиддаш Iа бетон йиллай. Уж дерригача ремонтни балхаш лерттIа чахкдаьхар мастер Собрелиев Хьамзат керте латтача гIиллонхой бригадо.

Цкозагlа-дале, 11430 тонн сенаж, 2 эзар тонн ча, 800 тонн йол, 400 тонн сенаж Iаьлашъяьй. Цунах дукхагIа дола доаьхар хIаьлле а фермашка хьаIаьзаьд.

Йолча торонех бизза пайда а эцаш, вIашIтехьдаьрда тха пятилетка хьоалагIа цу чакхдаьлелхьа тIаийца декхарел совгIа кхы а 230 тонн дулх паччахьалкхенна дIадаьла. ТIаннца тIадоагIа ца шера Даьхенга дехха лерхI оха Iаьлаш 1250 тонн дулх. Хlаьта лерхIар кхоачашхуле, укг шерарчул 100 тонн дукхагIа хургда из.

В. АБДУЛХАЛИКОВ, «Шалинский» совхозе отделене управляющи.

БIАРЧЧАЧА ШЕРА—ДУККХА ШУРА

Кеватохача оперативни сводка тIара хьагуш ма-дарра, дIадахача шера цу хаица нийсдича хIара денна юкъера лаьрхIача Iаттагара Йокхха шура сунженски хьайбан лелдераша хоалуш дуьхьагIа яьккхай, хIаьта из бахьан долаш шоллагIча моттиге а эттаб — хIанз царел хьалха шеллоначаш мара бац. Хlаьта а сихдала дезаг уж хоастабе: 1977 шера хинача цу пхе денца нийсдича Сунженски районо лохдалйтад шура яннхар. Деттача доахан маша тIаккхийтад валови йоккхаш йола шура 12 процент алсамъяьннай, хlаьта а паччахьалкхенга соахкарчул кIезнигаIа дIаеннай!

ГIулакх иштта нийдалар бахьан да шурий товарность сунженний республике эгIара лохагIа йолта — дуккха шура дIаухйт боахама чурча хьаштанта. Из бахьан долаш зе ду боахамашта а паччахьалкхенна а.

Цу масало хьахьоьх хIанз хьайбаьца Iа доаькхача безнтохкамерча хана шура дуьхьагIа хьаяккхарца цхьана цун товарность айелга мел боккха лоархIам болаш да. Деррригача а боахамашка еш яц цу гIулакха йоаьхо. Сунженцан хинна ца Iеш, кхыча районашкара бараш а, масала, Урус-Мартане, отчет лучу пхе дийнахьа дIаяхача гуйран пхе денца нийсдича лохдаьд паччахьалкхенга шура йохьнигга.

Халахете а, кIезнига яц ден-бус йоаькхха шура кIезнигъялийта районан а. Во вIашIтехьдаьккха дIадолдаьд хьайбашка Iа доаькхийтилга Ачхой-Мартановски духача совхозаша, хIаьта цох хьахиннар ер да: дIадахача шера цу хана йьккхачул 12 процент кIезнигаIа шура, йьккхай пхе дийнахьа районе. Иэзал лохденнад паччахьалкхенга шура йохьнар а.

Соахна цу хана енначул ялх процент кIезигаIа шура дIаченнай шаьлахоша а. Хала хьал эттад деттача —Хlаьта еррига осеменени 15 дийнахьн чакхйоькха лерхI оаха графикагIа 40 ди дезаха, — йоаь цIи хезача жа Iуно.

М. ДАСКИЕВ.

11-ча денз 15-ча ноябре кхаччаьца шурийн фермаша баьь боах.

Районан	Iаттагара ден-бус юкъера йьккха шура (кг)			Оччийна шура ян	Цаьнгийна хьаьстаьнна дерригача (гоьстан шура (гоьстан шура + ломаш + гIишла)
	1977 ш.	хьахьхаьрца пхе ди			
Шелковски	5,5	4,9	4,9	71	61,0
Сунженски	4,3	4,4	4,6	88	41,0
Наурски	4,5	3,8	3,8	85	63,0
Гудермесски	3,5	3,7	3,8	90	52,0
Наарановски	3,4	3,7	3,8	76	59,0
Урус-Мартановски	3,7	3,8	3,8	90	72,0
Грозненски	4,2	4,0	3,7	83	58,0
Шалински	3,5	3,0	3,4	94	66,0
Ачхой-Мартановски	3,7	5,6	5,5	85	49
Надтеречни	2,7	3,0	3,0	83	45,0
Малгобекски	2,8	2,7	2,9	86	36,0
Республике гIолла	4,0	4,1	4,1	83	59,0

ДЕЗА СОВГIАТ ДIАДЕННАД

Къьстта дика къьхьегама толамаш доахаш накъбаьхкар Сийлахь-боккхачу Октябрь 61 шу дузача цIейна «Грозненгро» шоллагIча Теплоэлектроцентрала (ТЭЦ-2) энергетикаш.

Цар чIогIа раьза хинна хьаллийлай Леннина орден лелаеча «Грознефть» объединенен ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» заводен коллективай инициатива. Из дика гIулакх хьоабаьдаьь хьаллаьцачу ТЭЦ-2 энергетикаша хьанар ехо ца деш хьахьег. Валови продукци нийчъяьра итт бетта план 100,7 процент кхоачашъяьй цар. Ер ер доладелча денз цар кхоаьдаьд 1152 тонн условниداгор, 752900 киловатт-сахьат электроэнергии. Электроэнергии иккхара дIабода мах лохбарах производствена кхоьдаьд 180 эзар сом.

Социалистически яхьх эгIара дикагIа толамаш дахьарех я электрически цехен йIоьхала автоматика цехен коллективаш. Шоай новкъостаьнта хьокхам а телаш, кхьъхьегама дика кхьъхьегаш социалистически яхьх хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба йIоьхала автоматика цеха мастер, кагиргой хьекамчий совета председатель Рыжий Петр Николаевич, турбинни цеха машинист-обходчик Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета депутат Вансович Раиса Андреевна, Аргунски электростанцерча смена начальник Радионов Юрий Михайлович, кхы дуккхабаран а.

Башха-дика хьаьлаьчаьна толамаш дахарах ТЭЦ-2 коллективна еннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома нарара кара ţела ЦIе бабаьрг.

Цу дезача совгIата жоп а луш, энергетикийн дезача цIейна сийленца накъьабахара доккхий декхарашъ тIаийнад ТЭЦ-2 энергетикаша. Хlаьта уж толамца ихоачашдеш а да.

Я. БУБНЕНКО.

БОЛХ ТОАБАРА

Нттлагlча пятилетка кхоалагIа шу долалуш «Грозненфтехимремонтстроя» треста чу йоаьгIна Кьобешев Хьазарий Георгиевич керте латтача № 4 йолча специализированни ремонтно - гIишлон управление коллективо социалистически декхарашъ тIаийнадар пятилетка кхьъ шера план СССР керда Конституци тIаийца шу дуьнна деннга кхоачашъ. Из бахьан долаш эффективность, балха дикал, кхьъхьегама овсарле хаддаьна лаьхье, продукци хьайоагIа дIадодар кIезнг а деш, из ма-мотта дикагIа хулийтаргдола кхоачашаш леха.

Уж декхарашъ товаьмца кхоачашдеш я управление коллективь. Пятилетка кхьъ шера план ханал дуккха хьалха кхоачаш а я, шу бутт гарта ха я цо тIадоагIача шера календарагIа кхьъьегА. Генподрядагlа гIишлонх хьалъяра хуьх шера нийс бетта план а 108,5 процентн шоай нехаца гIишлонмонтажни балхаш дара план 108 процентн кхоачашъяьй цар.

Грозненча мехнадатта чакхдоахача заводашка ремонтни балхаш деш а объекташ хьалъеш а ба управление болдаьй. Керттердар лерхI цар производства эффективности балха дикани лаьхь а еш гIишлонх сихагIа хьалъяр. Управленте участкашта, бригадашта, болхлоьца юкъе ди тIехьаьгIа шерагIа яржаш лаьт социалистически яхь. Яхьо кердача хьалъегама толамашца яхьвл уж. Прогрессивни методаш балха юкъеккхьларах доккха беркат доал царна. Цу гIулакха чIогIа йоаьхо ю управленте кулгалхоша, специалисташа, инженерно-технически болхлоша.

— Производства эффективности балха дикани кхы а лаьхьагIа хургьяр, нагахь саинна, тха гIишлон материаллаш дикагIа яларе, — йоаь партбюро секретара Черникова Александра Константиновнас. — Къьстта во етта. кирпични лоаттаьр тхона цхьолагIча кирпичкаш еча комбинато Белгалдаькха деза, цу тайпара хьаьлаш даре а ший план кхоачаш ца еш управленте цхьанкха участок, бригада ца хилар. Яьржача социалистически яхьа деннз я «Хlара балха денна — дикала Знак». «ТIехьабусараш боаьцаш бе болх» яхаш. Бригадашкен участкашкен хIара бетта ю социалистически яхьа нтогаш. Яхье баьнна-раша даьхача толамий итогаш а еш, хIара дийнахьа дIаяьд уж хьокхамий улга тIа.

Нттлагlа пятилетка — дикала пятилетка хилар дика нехтаду управленте гIишлоп ьерашца. Цудухьа хIара балха моттига тIехьокхам лоаттабу болх мишта баьб хьожаш. Хlаьта кхоачамбоацараш гучадьаьча сиха гуд а лийн уж дIодахаре дагабоал. Балха дикалга хьожаш я лаьрхIа йоха комисси.

Управленте яьркача социалистически яхьа дика толамаш а доахаш белгалбаьнна хьайоагIа Батуев Рамзана кулгалдеч гIиллоьшерий цхьолагIча участка коллективе. Уж шера тIаийца социалистически декхарашъ кхоачашдеш хьаьлаьгIа цу участка болхлой. Цар Ленина цIерагIча мехнадатта чакхдоахача заводе хьалъеш инженерни корпус я. А. Шерипова цIерагIча заводе я распределительни водстанци. СССР 50 шу дизара цIерагIча химически заводе котелий утилизаторий объект я хьалъеш. Уж объекташ хьалеча доккхий толамаш доахаш хьабоагIа цу участка болхлой. Производства эффективности балха дикалга лаьхьяра хьовсам доаттабеча цар хIара дийнахьа, кIяра баьчч балха итогаш ю. Бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье дика масал гойташ хьайоагIа Чикуев Султана кулгалдг лаьттанца балхаш цу бетонщикий бригада.

Участка цхьаьона бригадаш кхьъегашъ я тIадоагIаьча шера чотах. Шоай кхьъ шера планаш кхоачашъяьй. Сатуганки Иванен Чикуев Султанен кулгалдеча бригадаша. Цу участке масал гойташ хьайоагIа нтогаторашъ - маьлрашъ Ильясова Тамара, Горбатько Вера, плотник Набиев Анатолий, бетонщик Эльмурзаев Далхьад, каменщик Борисенко Владимир, Качазчиков Павел.

О. ШАДИЕВ.

МОСКВЕ КХАЧАР

СССР Лаккехьарча Совета Президиумон Советски правительствен вехарах официальни доттаГIала визитаца 16 ноябре Москве кхьъег Социалистически Эфиопе Хлаг а йолча тIема административни советеи Министрий Советен Председатель подполковник Менгисту Хайле Марнам.

Социалистически Эфиопен Советски Союзеи паччахьалкхенгий байрахаьнца егача Внуковски аэродроме самолета трапа юхе Менгисту Хайле Мариамага IайIа моаршал хоатташ вар КПССе ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхьъча мехнашцарча Гулякхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК Политбюро член, СССР оборона министр Советски Союза маршал Д. Ф. Устинов, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председателе хьалхара заместитель В. В. Кузнецов, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, кхьйола официальни нах.

Самолетий майдан тIа оттадаь сийлен ха дар. Советски тIемахой стройна хьалхашна гIолла хьали Iон чакхбаьлар Л. И. Брежневи Менгисту Хайле Мариамен. Социалистически Эфиопен Советски Союзеи паччахьалкхенгий гимнаш лехар.

Эфиопера вена хьашен советски нуьлгалхойн, мотоциклистий сийлен эскорт улуш а йолаш, чакхбоалаш хинна улицашца майдашн шин мехна паччахьалкхенгий байрахьаьнца моаршал хеттача транспаранташцен ега яр.

(ТАСС).

СИГАЛА ГIОЛЛА ЦIХЬАНА НИКЪ БЕШ Я «ИНТЕРКОСМОС-18» ЯХА СПУТНИКИ «МАГНОН» ЯХА ЧЕХОСЛОВАЦКИ СПУТНИКИ

ТАСС хоам

1978 шера 24 октябре сигала яхийтача «Интеркосмос-18» яхача Лаьттан искусственни спутникаш 1978 шера 14 ноябре дIаьхьоьстийтай «Магнон» яха чехословацки Iаьмича Iилман спутник.

«Интеркосмос-18», «Магнон» яха спутникаш сигала цхьана автономни наьнгIа яхийтай Лаьттанна гарттарча космически ара лохахеттоний электромагнитни полей пространственни структура тахкар духьа.

«Интеркосмос-18» яхача спутника орбита параметрашта гарта я «Магнон» яхача спутника орбита параметрашъ.

Спутникаш тIарча системтемашен Iилман аппаратурош болх боаррамагIа бу.

Лаьттан тIарча информаци хьийеча, Болгаре Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Куба Республика, Советски Союза, Чехословацки Социалистически Республика телеметрически система пункташа хан-ханнаьхьа хьийийо спутникашца Iочутела Iилман информаци.

Мехка гIолла

ЕРЕВАН. Модернизаци яь тракторашта тIехьатувза «Армсельхозмеханизация» яхача объединене арахецa йолаьь прицепаш перра лелаеш хургьа тIо бола лаьтташ карадерзадеча. Царна мухь тIаботтаргIа тIеран Iобанхари механизмашца, деш да. Керда прицепаш эгIара хьалха кхоачаргьа Закавказьи юкъера Азеи республикий механизаторашка.

РИГА. Улброка яха поселок республике шовзткъеьн яттлагIа юрт я хIанзарча тайпара ха хьаьаьь торговни центр йолаш. Ухаза хьайийлай керда универсальни тика. Иокхаьна паргIатача заьлашка дукхха тайп-тайпара кхачани промышленни товаршш да. Болх беш я ийца IIамашш наха цIагIа дIаьхьхьийта отдел. ЛаьрхIа вIашагIеьллай колхозий, совхозий, гаьнарча бригадашка товаршш дIаьхьхьийта, лелаш йола тика.

ТАСС хоам

Укг деношка Краснодар-Баку рейсагIа лела пассажирски самолет йодача хана гергаца кийченна зуламхо Э. М. Махаев доазол дехьа дIайтта лаьрхIа из дIалца гIерта хиннав. Самолетан лела лаьчА хана царна кхеранзле Iалашъяра долча граждански авиаце Министерства низаца из баьдитски гIулакх чакхдаккийтадаш. Дуьхьле еш хинна зуламхо вийнаь.

Пассажиршта се дьадац.

Кхоана-ракетни бIуни артиллереи Ди

Сибирски Краснознаменни тIема округ. ТIема кийчо яра тIех дика толамаш доах каптан С. Головко командир из корматIа йоагIачул дикка сихагIа кийчъю.

СУРТАШ ТIА: хьалхалатача ракетни подразделене командир коммунист С. Головко; ученеш.

С. ДЕТЛОВА сурт. ТАСС фотохроникIа.

Л. И. Брежнев

(Діахододар. Долаҳур 16 ноябре ардаьаьнчча «Сердало» газета тіа).

Дотгаґіаьа веннар хичура хьалвалыкхача цун кисара царна корадаьд Советски Союза Турвала удостоверение. Цу хаиналца совхозе цхьаннена ховш хиннадаш шоашта улиуф болх беш ца тайнера саг вий. Хайна Турвала цІн Нестеренко Даниил Потаповича Днепрах тІехьалараьх енна хІаьр. Шолда ала хилар ушдеш ма-дар. Сона дагадоаґіа Днепр, дагабоаґіа боабева цІера кІал лаьатта цу хи Днестера турпалаьх. Фу цхьаьна ґІ-ґІ хІинаьл лайначу гаа яьсача арара хилг, аьина хеталу! Бакъда хул-ки вахаре цу тайнара тамашийна дагадоцарцаш.

Цхьаьн хІамо къаьстта чІоаґіа дог тохадалийтар са: Нестеренко палатка чура дотгаґіаьта корабьер діаІоґІа даьдоґІа ґІа украински боалий гаьнаш. Долче, дукхха ца яккха бена хиннад из Казахстане, нагахьа саина арх ґІоаґІа шийна ца а хІьаьн вена хилча. Бакъда, из воацача хана хьахьлар цу боаІаш.

1954 шера Іа бирда, нагахьа мара ца хулача тайнера дукха лоа долаш, шийла дар. Целинас ц1 саххьате, «хьагучаобаалаье» а кердо баьа бакъаьстаьнна. Сина ґІоаґІа гІожа, безаме йоаца оамаш цьхьаьл йоахар. Ца соцаш Іуаґіаш баг дегІа юкъе ґІоаґІа чаккьоьлаш ґІаьхкаш хиннна мух. Ара ґІоаґІа еаш йоаґІа хІара ребІ Іалаьмате хала ар, кхеранне хила а таррора. ХІинта а ґІоаґІа ґІожа. Хинна а ґІоаґІа ґІаьнна «Капитанчи йоІ» яхача повеста Іеґна. Сона а бІаргадов дийзар мегг Іехаенш и аре. Цкъаьстаьнна ґІоаґІа ґІоаґІа. Сорвоэнтараґа ґІоаґІа ґІоаґІа. ХІинта а ґІоаґІа ґІоаґІа. Сина ґІоаґІа ґІоаґІа. ҐІоаґІа ґІоаґІа. ҐІоаґІа ґІоаґІа.

(Ілаходоадар. Доллаур 2-ча оагіо тіа).

тіехьагІа завод дІа а ехка ІХХа мєттаотладаД тІирсаи хьалдарга дІа мєл даХар. Хчетадєт да, из долла хІама цуина шІІІІ дагадєха ца хІлар, кІоагІга хІамах ешєташ управляющи хиннав нун. Иштта да хьона гІулаих. Хіаьта вайшта цкъаза бІаргчєна. Ца ІІІІ

(Инстедоалар. Доллаур 2-чен 3-чен оагІоин тІа).

хаш, зиза теха Іаннаш, боалаш, акацеш, сирень бІаргаяйча, мальхо доагадьча бергда ЯнстоІна даим хулаш бо ла чкъаьрайт лувдараш а боллаш кьегаш а шоашта тІаьуваш а дола Іалаьмате дукха Іаннаш, водохранищиш бІаргаяйча сакъердалуш дагадох сона омски губернаторо дар.

Дукха дела веташ хулар — цхьайогуча хана поездада, ухкагІча хана самолетаца, хІаьта цхьайогуча хана номандирне ваханча цунца юхканца а. Уж цу тайпара хьуцаро массаца а кІезнга йоІа ха дукхагІа кхойора. Уллов стацценга е сов тІехьаГІа маре ара да воалаш гинна хьалхара пилот, арахьийдар.

— Вехи ма-баккхалахь... Цунца тІехьа а кхаьна хана сона бІаргадайра, самолетца чархашца баьца тІа йитача лерагІа цхьа хІама лехаш ваьсиз дІавадар ма. Нах хьаьгулбелар, со а дІатІаьвзар, бос бахачеи оГІазвахачеи Моисеева аьлар:

— ДІахьажаьнг!

Баьца тІа аьрда оагІорахІарча ах метр мара гаьна йоаш дергаш лаьхеьна а ваьсиз маьхІа улаш. Пакхера Іохьенчаш цхьаькха дича бІаргаро йиш йолаш бадар ма, Іоховшаш мара бІаргаро ярр ма. Летчикашна сигналаш лелаш Іоховшаргдола мотт белгал а йий, ара моллагІа ваьсиз, трактора, ткай тІаьрна стана юхе Іоховшаш йиш хулаш.

Дергача а во дацар, бандаца, цу фегарча извозчиковна наьха санна оттавора. Со-ю ваьлаьмар, бандаца, цкъа ма на дийзар вей сий деш болча антерий Л. П. Орловай, М. А. Ладынний, Н. А. Крючкова. Шоай искусственца наха тоам бе дагахь ца лине баьхкабар уж, бандаца ахкарга хьажа саг ваьдар бергдаг, таьна бар. Гога летКъар:

— Кустанае выступленеьй оаха, бандаца, целиниН ваьг тоаш бІаргаго безам боагІар. Новкъостаг де тхоІна, моллагІа лие а транспортя.

— Мегад хІаьта, ер я шоа на са самолет, — жоп делар аз, хІаьта оиниажача аьлар:

— Кхоана городе гІулаяхкаш йолаш ма со. ХІаьта оаш БригадагІашка гІоллна дІа-ioха гина новкъостий. Нах БІаргабІаьнна Іохувшаргди шо.

Летчикаш шоаштта моргар дьадар. Цхьан дийнахь шиъ е кхоъ я хаш районе хинаб уж. Мух хьекхаш дар дийнахь, ер ма ца, хІаьта оаш БригадагІашка гІоллна дІа-ioха гина новкъостий. Нах БІаргабІаьнна Іохувшаргди шо.

Летчикаш шоаштта моргар дьадар. Цхьан дийнахь шиъ е кхоъ я хаш районе хинаб уж. Мух хьекхаш дар дийнахь, ер ма ца, хІаьта оаш БригадагІашка гІоллна дІа-ioха гина новкъостий. Нах БІаргабІаьнна Іохувшаргди шо.

— Хетаргахьа, го баьхьа чоа тара ба Іа, Николай?

— Ай, мичара, уж ишин бар сона иш бІаьрш. Машина чура Іоболаьлате сомаьта тхьама кІаг кІезнга биийне а баьде, тІаьнкга выступленеца йора — цуг тІехьаГІа хьаьчаьха дІаьнга безар! ЧІоагІа денал долаш кхалнах ба...

— Ас баркал аьлар антерашца, цхьабаьгда, аз терриаьлдир Іуйрийна санна хьагаш са самолетаца уж ца хьежжаГІа. Іхьадола денош доагІар ерзГІа: тІехьа, кхосташ сахьаьташ доахаш. Цкъа экипажа номандира сога аьлар:

— Сона хетаргахьа, хьо пилотаьлла Іаьмма метаргаш дерриаьлдеш. Сигала бІаь сахьаьта ишкъ баьб Іа.

— ХІаьта летчикий норма?

— Іаьмма тІаьо сахьаьт...

— ТІаьнкга-м пилот хІаьта хьаьха ва со.

— Из сенах ховрдга. Вай-м доагІаьча тайпара мичча лела?

— Мишта доагІаьча тайпара лелиа?

— Баьлха лаьхал мІаьгІа я вай? ІІаьь метр. Іоховша площадна лахар дуХьа тетра ІолхоІделе мел миссел лелвай? А, мишта лелаш дьаьхкаьчаьнна. Сигала бІаь сахьаьта ишкъ баьб Іа.

— ХІаьта летчикий норма?

— Іаьмма тІаьо сахьаьт...

— ТІаьнкга-м пилот хІаьта хьаьха ва со.

— Из сенах ховрдга. Вай-м доагІаьча тайпара мичча лела?

— Мишта доагІаьча тайпара ца